

Platnost od: 1. 11. 2019 Revize: 1x za 1 rok	Laboratorní příručka		Název pracoviště: Krevní banka
	Číslo: SOP-KB/00	Verze: 2	
	Zpracoval:	Garant:	Schválil:
Organizační celek:	Krevní banka	Krevní banka	Ředitelství
Funkce:	Kvalifikovaná osoba/ garant odbornosti 222 Bioanalytik	Kvalifikovaná osoba/ garant odbornosti 222	Lékařský ředitel Ředitel pro oš. péči
Jméno:	MUDr. Eva Sklenářová Ing. Ludmila Landová, PhD.	MUDr. Eva Sklenářová	MUDr. Radek Havlas Bc. Linda Zítová, DiS.

*Tento dokument je vlastnictvím Mělnické zdravotní, a.s. Každý zaměstnanec odpovídá za to, že pracuje s platnou verzí dokumentu, která je v elektronické formě a v platném znění zveřejněna na intranetu.

Pořízené kopie jsou pouze informativní!

Laboratorní příručka

Datum:	Platnost:			Podpis garanta:
	☐ pokračuje	☐ ukončeno	☐ nahrazeno	
	☐ pokračuje	☐ ukončeno	☐ nahrazeno	
	☐ pokračuje	☐ ukončeno	☐ nahrazeno	
	☐ pokračuje	☐ ukončeno	☐ nahrazeno	
	☐ pokračuje	☐ ukončeno	☐ nahrazeno	
	☐ pokračuje	☐ ukončeno	☐ nahrazeno	
	☐ pokračuje	☐ ukončeno	☐ nahrazeno	

Určení:

Krevní banka

Umístění podepsaného výtisku:

pracoviště Krevní banky

intranet

manažer kvality Mělnická zdravotní, a.s.

1. Úvod

Laboratorní příručka je určena lékařům, NLZP, ostatním zdravotnickým pracovníkům i pacientům, kteří využívají služeb Krevní banky.

Příručka informuje o organizaci a náplni práce Krevní banky, obsahuje kontakty na pracovníky, a v neposlední řadě poskytuje přehled laboratorních vyšetření, včetně doporučení týkajících se správné přípravy vzorků před samotnou analýzou.

2. Základní informace o pracovišti Krevní banky

Základní údaje o společnosti:

Obchodní název:	Mělnická zdravotní a.s.
IČ:	27958639
DIČ:	CZ27958639
Sídlo:	Pražská 528/29, 276 01 Mělník
Kontakty:	sekretariat.mel@mediterraz.cz
tel./mobil:	+420 315 639 110/603 880 453

Základní údaje o Krevní bance (KB):

Název:	Krevní banka, Mělnická zdravotní a.s.
Adresa:	Pražská 528, 276 01 Mělník
tel./fax:	+420 315 639 165
email:	kb.mel@mediterraz.cz

Vedoucí KB: MUDr. Eva Sklenářová

Vedoucí zdravotní laborantka: Zdeňka Vacková

Garant odbornosti 222 a kvalifikovaná osoba: MUDr. Eva Sklenářová

Bioanalytik (pro klinickou hematologii a transfuzní službu): Ing. Ludmila Landová, Ph.D.

Krevní banka je součástí Mělnické zdravotní, a.s. (dále jen nemocnice Mělník). Zajišťuje nepřetržitý provoz s přesně definovaným spektrem rutinních, statimových a vitálních vyšetření.

Provozní doba Krevní banky:

Denní provoz: Po–Pá od 7–15,30 hod.

Ústavní pohotovostní služba: Po–Pá od 15,30 – 7,00 hod.,

So, Ne a svátky - 24 hodin denně

Tel: +420 315 639 165

3. Zkratky

GDPR (General Data Protection Regulation) – ochrana osobních údajů

KB Krevní banka

LIS laboratorní informační systém

NIS nemocniční informační systém

NM nemocnice Mělník (Mělnická zdravotní, a.s.)

NLZP nelékařský zdravotnický personál

TP transfúzní přípravek

4. Druhy klinických služeb

Krevní banka provádí:

- laboratorní vyšetření v rámci odbornosti transfúzního lékařství, viz níže;
- skladování a distribuce transfúzních přípravků pro potřeby nemocnice a externích subjektů v areálu nemocnice.

Druhy laboratorních vyšetření nabízených Krevní bankou

Vybraná imunohematologická vyšetření jsou dostupná v režimu statim, vitální indikace a rutina.

Dostupná laboratorní vyšetření:

Název	Materiál	Dostupnost		Referenční rozmezí
		Rutina	Statim/Vitál	
Krevní skupina ABO + RhD (novorozenci)*	Ery	ANO	NE/NE	AB0/RhD poz-neg
Krevní skupina ABO + RhD (dospělí)	Plasma/ery	ANO	ANO	
Přímý antiglobulinový test	Ery	ANO	NE	Poz/neg
Screening nepravidelných protilátek proti erytrocytům (NAT, enzymatický test)	Plasma	ANO	ANO	Poz/neg
Test kompatibility	Plasma/ery	ANO	ANO	Poz/neg

- Včetně Dw/v u novorozenců a těhotných pacientek

5. Pokyny pro vyplnění žádanky o imuno hematologické vyšetření a TP

Základní identifikační znaky požadované a povinně uváděné na požadavkovém listu – žádance:

- jméno a příjmení pojištěnce (pacienta),
- rodné číslo pacienta (číslo pojištěnce u cizích státních příslušníků, popř. datum narození a pohlaví pacienta v případě, že není jednoznačně určeno číslem pojištěnce),
- kód zdravotní pojišťovny pacienta,
- základní klinická diagnóza,
- datum a čas odběru osobou provádějící odběr (datum a čas přijetí vzorku KB je automaticky evidován laboratorním informačním systémem po přijetí žádanky),
- identifikace objednavatele (podpis a razítko, které musí obsahovat údaje - ústav, oddělení, jméno lékaře, IČP, odbornost - nejsou-li tyto údaje vyplněny v horní části žádanky),
- kontakt na objednavatele – adresa, telefon nebo jiné spojení (není-li uvedeno na razítku),
- urgentnost vyšetření (označení STATIM/VITÁLNÍ INDIKACE),
- identifikace osoby provádějící odběr (jmenovka a podpis)
- požadovaná vyšetření (vázaná k dodanému vzorku),
- počet a druh požadovaného transfuzního přípravku,
- požadavky na ev. další úpravu TP např. deleukotizace, ozáření atd.,
- krevní skupina ABO a RhD pokud byla vyšetřena,
- transfuzní/imuno hematologická anamnéza např. pozitivní antierytrocytární protilátky v minulosti, potransfuzní reakce, gravidita, potraty atd.

6. Pokyny pro přípravu pacienta

Odběr žilní krve provádí sestry na lůžkových odděleních, interních a externích ambulancích.

Hlavní zásady při odběru uzavřeným vakuovým systémem:

- identifikace pacienta (zeptat se na jméno a příjmení, identifikační náramek,..),
- posouzení kvality žilního systému.
- dostává-li nemocný i. v. infuze do jedné končetiny, odběr krve musí být proveden z druhé končetiny,
- výběr vhodné jehly,
- dezinfekce místa vpichu. Po dezinfekci musí místo vpichu důkladně oschnout (Ize ho otřít suchým tamponem), aby se zabránilo případné kontaminaci nebo hemolýze vzorku,
- pokud je použito škrtidlo, nemá být přiloženo déle než 1 minutu před odběrem venózní krve, aby nedošlo k hemokoncentraci v místě vpichu. Jakmile krev začne vtékat do zkumavky, má být škrtidlo uvolněno,
- je-li ve vakuované zkumavce protisrážlivé činidlo, musí se zabránit styku tohoto činidla s víčkem zkumavky nebo případnému zpětnému nasátí krve s činidlem do žilního systému. Vakuum ve zkumavce zajistí jak přiměřené naplnění zkumavky, tak vhodný poměr krve a protisrážlivého činidla,

- krev ve zkumavkách je nutné bezprostředně po odběru promíchat opakovaným převrácením zkumavky (minimálně 5x),
- místo vpichu i s jehlou se zakryje čtvercem z buničiny, na ten se opatrně zatlačí a pomalým tahem se vytáhne jehla ze žíly,
- místo vpichu se zalepí náplastí, pacientovi se doporučí tisknout místo vpichu 2 minuty a ponechat náplast aspoň 15 minut po odběru, zároveň se pacientovi doporučí, aby po odběru z důvodu případné nevolnosti vyčkal ještě 5-10 minut v klidu,
- bezprostředně po odběru je nutné bezpečně zlikvidovat jehly, při všech manipulacích s jehlami nutno zabránit případnému poranění ostrým předmětem!
- datum a čas (hodina a minuta) odběru, podpis a jmenovka odebírající sestry je zaznamenána na žádanku,
- do KB provádějící požadované testy se odešlou správně označené zkumavky s příslušnými žádankami.

Množství vzorku

Doporučené množství krve

Imunohematologie	3-6 ml plné krve antikoagulant EDTA
------------------	-------------------------------------

Množství krve pro metody prováděné z nesrážlivé krve se řídí nutností dodržení poměru krve a protisrážlivého činidla. Při použití vakuových systémů je správný objem zajištěn.

7. Pokyny pro dopravu vzorků, včetně jakýchkoli speciálních požadavků na zacházení:

Informace k dopravě a svozu vzorků

Všechny vzorky odesílané do KB musí být v souladu s požadavky na identifikaci vzorku. Řádně označený materiál je zasílán k vyšetření co nejdříve po odběru v přepravním boxu, společně se žádankou na vyšetření (odesílající oddělení musí zajistit ochranu osobních údajů, dle obecných ustanovení GDPR).

Všechny materiál určený k laboratorní analýze je nutno předat osobně zdravotnímu laborantovi KB.

Nesrovnalosti týkající se odebraného materiálu nebo požadavkového listu (žádanky) řeší zdravotní laborant KB telefonicky ihned s odborným zdravotnickým personálem příslušného oddělení. Neshody zapisuje zdravotní laborant do formuláře **F122 NM Evidence neshod viz kap. 10.**

8. Požadavky na urgentní vyšetření

Za urgentní vyšetření je považována každá žádanka s označením STATIM/VITÁLNÍ INDIKACE.

a) Indikace urgentního vyšetření je omezena na případy:

- pacient právě přijatý k hospitalizaci v těžkém stavu, vyžadující podání transfuzních přípravků,
- u hospitalizovaných pacientů při náhlé změně zdravotního stavu,
- pacienti před naléhavým operačním výkonem, kdy anestezie nebo samotný výkon vyžadují neodkladné podání transfuzních přípravků.

b) Biologický materiál na urgentní vyšetření je dodán do KB s příslušnou žádankou neprodleně po odběru do rukou zdravotního laboranta KB (budova P, 3. patro, prokládací okénko KB).

c) Po příjmu vzorku a žádanky provede zdravotní laborant KB neprodleně požadovanou analýzu.

d) Režim vydávání transfuzních přípravků a zkoušek kompatibility v režimu STATIM a z vitální indikace definuje **SOP KB/05 Nákup, příjem, výdej a vracení transfuzních přípravků. Nepodané transfuzní přípravky.**

e) Vitální indikace: TP jsou připraveny k vydání IHNEDE. Sanitáři příslušného oddělení jsou vydány bez zkoušky kompatibility a s jasným označením „BEZ ZKOUŠKY KOMPATIBILITY“ na výdejce TP. Výsledek zkoušky kompatibility s úplným vyšetřením do 50min je ihned po vyšetření nahlášen telefonicky na příslušné oddělení a je zapsán do laboratorního informačního systému a zdravotním laborantem do Výsledkové knihy.

f) Statimová indikace TP jsou připraveny k vydání do 60 min. Výsledek vyšetření je zapsán do laboratorního informačního systému a zdravotním laborantem do Výsledkové knihy. Poté je ukončení vyšetření telefonicky nahlášeno na příslušné oddělení.

9. Požadavky na rutinní vyšetření

Za rutinní vyšetření je považována každá žádanka s označením „RUTINA“ v NIS nebo bez jakéhokoliv značení (od externích pracovišť).

Požadavky na rutinní vyšetření:

a) biologický materiál na rutinní vyšetření je dodán do KB s příslušnou žádankou neprodleně po odběru do rukou zdravotního laboranta (budova P, 3. patro, prokládací okénko KB),

b) po příjmu vzorku a žádanky provede zdravotní laborant KB požadovanou analýzu, výsledky vyšetření jsou odeslány do nemocničního informačního systému,

c) režim vydávání transfuzních přípravků a zkoušek kompatibility v režimu rutina definuje **SOP KB/05 Nákup, příjem, výdej a vracení transfuzních přípravků. Nepodané transfuzní přípravky,**

d) TP jsou na oddělení odesílány s výsledkem zkoušky kompatibility a s jasným označením výsledku testu kompatibility na výdejce TP – Výdejový list, výsledek zkoušky kompatibility je zapsán do laboratorního inf. systému (LIS).

10. Kritéria pro přijetí a odmítnutí vzorků

Biologický materiál s příslušnou dokumentací **přebírá zdravotní laborant KB osobně v prokládacím okénku**, osoba doručující materiál zazvoněním musí přivolat zdravotního laboranta KB.

Nezbytnou identifikaci biologického materiálu před přidělením laboratorního čísla tvoří **rodné číslo pacienta (číslo pojištěnce), příjmení a jméno pacienta**, jinak je nutné materiál odmítnout, v případě neshody mezi číslem pojištěnce\jménem na zkumavce\žádance je zkumavka zlikvidována a žádanka skartována. Na příslušném oddělení je vyžadován nový odběr, včetně žádanky. Neshoda je zapsána do Evidence neshod.

Výjimku tvoří pacienti, u nichž není kompletní identifikace k dispozici (neznámé osoby nebo osoby, u nichž jsou k dispozici povinné identifikační znaky jen v částečném rozsahu). Žadatel vyšetření je povinen o této skutečnosti informovat KB a zajistit nezaměnitelnost biologického materiálu a dokumentace.

Pokud chybí identifikační údaje, je vzorek uskladněn při teplotě 2-8 °C a po telefonické domluvě musí být chybějící údaje co nejdříve doplněny.

11. Kritéria pro přijetí nebo odmítnutí vadných (kolizních) primárních vzorků

Důvodem pro odmítnutí vzorku je:

- chybná identifikace pacienta nebo záměna pacienta, nebo neshodné jméno pacienta se jménem na žádance,
- chybný odběrový materiál (heparinizovaná zkumavka, hirudinová zkumavka atd.) nebo sraženina ve vzorku (kromě vzorků novorozenců),
- žádanka nebo zkumavka silně znečištěná biologickým materiálem,
- nedostatečný objem materiálu vzhledem k dodržení poměru krve a antikoagulancia,
- silná hemolýza.

Při nedostatečné identifikaci pacienta na zkumavce a žádance se analýza neprovádí. Objednatel vyšetření obdrží informaci o odmítnutí nedostatečně identifikované zkumavky nebo žádanky a žádost o nový materiál a žádanku. O neshodě je proveden záznam do formuláře **F122NM Evidence neshod**.

12. Seznam vlivů, o nichž je známo, že významně ovlivňují provádění daného laboratorního vyšetření nebo interpretaci výsledků:

Intervaly od dodání vzorku k vydání výsledku

Prostřednictvím LIS KB eviduje čas příjmu vzorku do laboratoře, čas schválení výsledku (uvolnění) a čas tisku.

Časový interval od převzetí biologického materiálu KB do zveřejnění výsledku (Laboratory Turnaround Time - TAT):

a) statimová vyšetření – výsledky vyšetření STATIM/VITÁLNÍ INDIKACE jsou dostupné do 60/50 minut,

b) rutinní vyšetření – u základních imunohematologických analýz prováděných v rutinním režimu je výsledek dostupný obvykle v den dodání materiálu do KB.

V případě nedostatku TP po dohodě s ošetřujícím lékařem – jinak.

13. Dostupnost odborných konzultací k požadavkům na laboratorní vyšetření a interpretaci výsledků

Požadavky na konfirmační vyšetření

Konfirmační vyšetření, pokud je odborný nebo legislativní postup vyžaduje, je zajištěno v níže uvedených referenčních laboratořích. Pracovníci KB zajistí transport vzorku do referenční laboratoře a předání výsledku konfirmačního vyšetření požadujícímu lékaři. Výsledky konfirmačního vyšetření a originály zpráv z referenčních laboratoří jsou archivovány na oddělení. Kopie je archivována v KB, výsledek je zapsán do LIS.

Ústav hematologie a krevní transfuze, U nemocnice 2094/1, Praha 2, 128 20 www.uhkt.cz

Národní referenční laboratoř pro imunohepatologii.

14. Informace o formách vydávání a distribuci výsledků

Všechny laboratorní výsledky z KB se po uvolnění odpovědným zdravotním laborantem KB vydávají v tištěné podobě ve formě vytvořené laboratorním informačním systémem (**Výsledkový list**).

Žadatelé, kteří jsou uživateli NIS – lékaři lůžkových a ambulantních oddělení - mají výsledky k dispozici v tomto systému. Do NIS jsou přednostně zasílány výsledky urgentních vyšetření. Výsledky laboratorních vyšetření jsou po podepsání laborantem vytištěny. Tištěný **Výsledkový list** je odesílán v den provedení analýzy, popřípadě následující den pověřeným NLZP.

Interním žadatelům mimo areál nemocnice (Oddělení dlouhodobé lůžkové péče, Fügnerova 715, Mělník) jsou tištěné **Výsledkové listy** zasílány Oddělením dopravy a dispečinku. Externím žadatelům o imunohepatologické vyšetření jsou tištěné **Výsledkové listy** ponechány ve výsledkové skříňce KB v zalepené obálce, odkud jsou následně vydány pracovníkům externích oddělení. V naléhavých případech je ukončení vyšetření sděleno telefonicky, ještě před zasláním tištěného výsledkového listu. V případě telefonického hlášení výsledku je proveden záznam do Výsledkové knihy. Patologické výsledky (pozitivní screening antierytrocytárních protilátek, nemožnost vyšetřit krevní skupinu atd...) se sdělují telefonicky s příslušným záznamem (komu nahlášeno a kdy) daným laborantem.

15. Postupy pro vyřizování stížností v KB

Postup při řešení stížností je upraven právním předpisem dle § 94, zákona č. 372/2011 Sb. Případné stížnosti řeší příslušný ředitel NM dle **SN 109 Šetření požadavků a stížností**.

16. Závěrečná ustanovení

Za seznámení zaměstnanců s tímto dokumentem odpovídá vedoucí laborantka Krevní banky. Tato Laboratorní příručka nabývá účinnosti dne 1. 11. 2019.